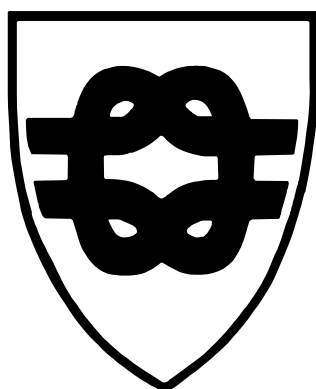


ÅRSMELDING 2015



FAUSKE KOMMUNE

Innhold

1	Rådmannens årsberetning	4
1.1	Økonomi	4
1.2	Driftsregnskapet.....	4
1.3	Nærmere om avvik mellom budsjett og regnskap	8
1.3.1	Fast lønn	8
1.3.2	Netto vikarutgifter inkl. kjøp av eksterne vikartjenester og refusjon sykepenger	8
1.3.3	Sosiale utgifter.....	9
1.3.4	Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal tjenesteproduksjon	9
1.3.5	Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal tjenesteproduksjon.....	10
1.3.6	Internkjøp/internsalg	10
1.3.7	Skatt og rammetilskudd.....	11
1.3.8	Finansinntekter/finansutgifter	11
1.4	Investeringsregnskapet	11
1.5	Nøkkeltall/analyse	12
1.5.1	Netto driftsresultat/resultatgrad.....	12
1.5.3	Likviditet	13
1.5.4	Lånegjeld.....	15
1.5.5	Egenkapital - fondsbeholdning.....	16
1.5.6	Finansielle plasseringer	16
1.6	Foreløpig KOSTRA-statistikk.....	19
1.7	Personal	20
1.7.1	Etikk	20
1.7.2	Likestilling	21
1.7.3	Sykefravær	22
1.8	Internkontrolltiltak for å sikre betryggende kontroll	23
2	Resultatvurdering samhandlingsområder	23
2.1	Oppvekst og kultur	24
2.1.1	Skole.....	24
2.1.2	Barnehage.....	26
2.1.3	Barne- og familieenheten	26
2.1.4	Integrering	27
2.1.5	Kultur	27
2.2	Helse og omsorg	28
2.2.1	Samhandling.....	28
2.2.2	Institusjon	28
2.2.3	Hjemmetjenesten.....	29
2.2.4	Helse.....	29

2.2.5	NAV	30
2.2.6	Fauske storkjøkken.....	30
2.3	Plan og kommunalteknisk	30
2.3.1	Vei og gatelys.....	30
2.3.2	Plan og utvikling	31
2.3.3	Eiendomsforvaltning	31
2.4	Øvrige områder.....	31
2.4.1	Politikk	31
2.4.2	Rådmannens stab.....	31

1 Rådmannens årsberetning

1.1 Økonomi

Etter forskrift om årsregnskap og årsberetning og kommunal regnskapsstandard skal rådmannen redegjøre for økonomisk stilling og avvik mellom revidert budsjett og regnskapet.

Denne framstillingen forutsettes å være dekkende for formelle krav til årsmeldingen, mens utfyllende tjenesteinformasjon er tatt inn i del 2.

1.2 Driftsregnskapet

Driftsregnskapet for 2015 viser et regnskapsmessig mindreforbruk på kr 310 035,-, etter inndekning av tidligere års underskudd. Dette er positivt i forhold til prognosene gjennom året som viste at kommunen styrte mot merforbruk. Årsaken til det positive resultatet skyldes i hovedsak to forhold.

For det første ble skatt og rammetilskudd 9,5 mill. kr høyere enn budsjettert. Dette skyldes en spesiell hendelse der to store selskaper ble etterlignet fra 2013 for betydelige beløp.

Det andre forholdet gjelder kommunestyrets vedtak høsten 2015 om å bosette et større antall flykninger enn det som lå til grunn i budsjett 2015. Dette medførte 10,0 mill. kr mer i integreringstilskudd enn beregnet i budsjettet. Netto merinntekt etter fratrukk av økte utgifter utgjorde 7,1 mill. kr.

Ser vi på driften av enhetene er dessverre resultatet svakt i 2015. Når det justeres for integreringstilskudd utover budsjett innteksført på integreringsenhet, er merforbruket på driftsenhetene på 18,2 mill. kr. Merforbruk på område Helse og omsorg 15,5 mill. kr, Oppvekst og kultur 1,2 mill. kr. I tillegg kommer et uspesifisert budsjettkutt på 4,1 mill. kr.

Områdene politikk, administrasjon og plan/kommunaltekniske tjenester hadde et samlet mindreforbruk på 2,9 mill. kr. Dette er også et betydelig svakere resultat enn i 2014, da disse enhetene bidro med et samlet mindreforbruk på 7,1 mill. kr.

Det er svært viktig å understreke at den økonomiske situasjonen for Fauske kommune er alvorlig. Driften er for høy og har vært det over mange år. Dette har også medført at kommunens egenkapital er kraftig redusert. Den mest synlige konsekvensen av den svake økonomien, er en meget svak likviditet.

Fauske kommune ble i oktober 2015 innmeldt i ROBEK som følge av at underskudd fra 2012 ikke var dekket inn i 2014. I tillegg til underskuddet fra 2012 så hadde kommunen ved inngangen til 2015 også underskudd fra 2013 og 2014 som måtte dekkes inn for å komme ut av ROBEK. Det regnskapsmessige resultatet for 2015 medfører at alle tidligere års underskudd nå er dekket inn, og det forventes at kommunen på denne bakgrunn meldes ut av ROBEK når regnskapet for 2015 er godkjent av Fylkesmannen.

Skal kommunen klare å håndtere de økte rente- og avdragsutgiftene som kommer inn i driften for fullt fra og med 2017, må driften reduseres betydelig i forhold til dagens nivå. Kraftinntektene er nå betydelig lavere enn for få år tilbake, og det er ingenting som tyder på at kraftinntektene vil øke i 2016 og 2017. Det er derimot sannsynlig at kraftinntektene kan bli enda lavere de kommende årene som følge av at kraftprisen forventes å holde seg på et lavt

nivå. Endringer i inntektssystemet for kommunene ble sendt ut på høring like før jul i 2015, og inneholder forslag som kan redusere inntektene til Fauske kommune ytterligere om endringene blir vedtatt som foreslått. Som rådmannen har påpekt over flere år så er driftsnivået i Fauske kommune for høyt i forhold til inntektsnivået. Sammenholdt med forventninger om en ytterligere svekket inntektsside de neste årene, så er det helt avgjørende at driftsnivået i kommunen reduseres dersom kommunen ønsker å ha økonomisk handlefrihet fremover.

Tabell 1 – Resultat 2015 Kommunen samlet

	Regnskap	Budsjett	Avvik
	2015	2015	
Politisk	10 056 009	10 615 894	-559 885
Administrasjon	29 216 521	30 813 967	-1 597 446
Plan og kommunaltekniske tjenester	55 458 750	56 270 404	-811 654
Oppvekst og kultur	206 456 454	212 421 548	-5 965 094
Helse og omsorg	205 956 328	189 944 939	16 011 389
Ikke fordelt drift	-	-4 097 341	4 097 341
Totalt driftsområder	507 144 062	495 969 411	11 174 651
Fellesområder	-507 454 097	-495 969 411	-11 484 686
TOTALT	-310 035	-	-310 035

Tabell 2 – Resultat 2015 Driften av enhetene

	Regnskap	Budsjett	Avvik
	2015	2015	
Politikk	10 056 009	10 615 894	-559 885
Rådmann stab	29 216 521	30 813 967	-1 597 446
Samhandling (inkl. tildelingskontor)	5 361 596	6 383 806	-1 022 210
Vei og gatelyst	7 397 628	8 346 990	-949 362
Eiendomsforvaltning	42 923 543	42 222 904	700 639
Plan og utvikling	5 137 579	5 700 510	-562 931
Skole	114 366 222	110 903 206	3 463 016
Barnehage	56 226 616	58 213 290	-1 986 674
Barn og familie	29 371 119	28 948 359	422 760
Integrering	-7 415 576	-251 826	-7 163 750
Kultur	13 908 073	14 608 518	-700 445
Institusjon (inkl. bemmanningskontor)	71 737 572	66 885 690	4 851 883
Hjemmetjenesten	74 497 919	68 937 505	5 560 415
Fauske storkjøkken	3 688 222	2 070 990	1 617 232
Helse	35 639 469	32 740 585	2 898 884
Nav	15 031 548	12 926 363	2 105 185
Ikke fordelt effektiviseringskrav	-	-4 097 341	4 097 341
Totalt	507 144 060	495 969 410	11 174 652

Tabell 2 over viser avvikene på de enkelte driftsenheter. Avvikene blir nærmere gjennomgått under årsmeldingens del 2.

Tabell 3 – Resultat 2015 Driften av enhetene fordelt på regnskapsarter

	Regnskap	Budsjett	Avvik
	2015	2015	
Fast lønn	309 222 823	304 486 464	4 736 359
Overtid	3 986 117	2 118 483	1 867 634
Vikarutgifter inkl. eksterne vikartjenester	42 701 367	31 044 183	11 657 184
Annen lønn	26 443 751	25 841 385	602 366
Sosiale utgifter	62 418 484	64 524 732	-2 106 248
Kjøp som inngår i komm. tjenesteproduksjon	81 656 804	76 717 620	4 939 184
Internkjøp	7 952 776	7 571 000	381 776
Kjøp som erstatter komm. tjenesteproduksjon	101 910 384	98 201 574	3 708 810
Overføringsutgifter	32 060 307	28 032 881	4 027 426
Rente og finansutgifter	58 637	170 000	-111 363
Avsetninger til fond	1 706 387	-	1 706 387
Sum utgifter	670 117 837	638 708 322	31 409 515
Refusjoner syke- og fødselspenger	-19 495 580	-17 754 025	-1 741 555
Brukerbetalinger, salg og leieinntekter	-50 280 486	-46 974 567	-3 305 919
Overføringsinntekter ekskl. syke- og fødslesp.	-47 978 852	-44 133 473	-3 845 379
Internsalg	-9 562 223	-8 620 000	-942 223
Statstilskudd, tilskudd kommuner og private	-35 567 167	-24 308 046	-11 259 121
Bruk av fond	-89 466	-948 800	859 334
Sum inntekter	-162 973 774	-142 738 911	-20 234 863
TOTALT	507 144 063	495 969 411	11 174 652

Avvikene i tabell 3 blir kommentert nærmere under punkt 3.1.

Tabell 4 – Resultat 2015 Fellesområder

	Regnskap	Budsjett	Avvik
	2015	2015	
7 Fellesområder			
Fast lønn	5 950 155	5 928 133	22 022
Overtid	832 385	523 548	308 837
Vikarutgifter inkl. eksterne vikartjenester	60 488	-	60 488
Annen lønn	26 500	26 400	100
Sosiale utgifter	9 912 086	12 122 049	-2 209 963
Kjøp som inngår i komm. tjenesteproduksjon	10 467 329	7 087 768	3 379 561
Internkjøp	1 999 559	3 505 000	-1 505 441
Kjøp som erstatter komm. tjenesteproduksjon	9 176 583	9 249 046	-72 463
Overføringsutgifter	26 370 179	26 539 700	-169 521
Kjøp av konsesjonskraft	11 471 253	11 646 000	-174 747
Skatt på kvotekraft	1 644 750	1 680 000	-35 250
Rente og finansutgifter	40 323 809	42 725 000	-2 401 191
Avsetninger til fond	5 210 736	4 000 000	1 210 736
Dekning av tidligere års merforbruk	5 913 990	5 914 700	-710
Overføring til investeringsregnskapet	1 500 000	1 500 000	-
Avskrivninger	33 656 285	23 597 706	10 058 579
Sum utgifter	164 516 087	156 045 050	8 471 037
Refusjoner syke- og fødselspenger	-1 719 753	-1 507 000	-212 753
Brukerbetalinger, salg og leieinntekter	-27 660 904	-25 615 546	-2 045 358
Overføringsinntekter ekskl. syke- og fødselsp.	-590 209	-964 200	373 991
Statstilskudd, tilskudd kommuner og private	-10 571 658	-8 400 000	-2 171 658
Rammetilskudd	-252 642 403	-271 500 000	18 857 597
Skatt på inntekt og formue	-238 902 617	-211 376 587	-27 526 030
Eiendomsskatt	-44 288 928	-42 800 000	-1 488 928
Salg av konsesjonskraft	-23 747 658	-23 722 000	-25 658
Salg av kvotekraft	-6 030 000	-6 000 000	-30 000
Aksjeutbytte	-7 162 842	-7 163 000	158
Rente og finansinntekter	-2 526 407	-6 388 000	3 861 593
Bruk av fond	-22 255 927	-23 775 128	1 519 201
Motpost avskrivninger	-33 870 878	-22 803 000	-11 067 878
Sum inntekter	-671 970 185	-652 014 461	-19 955 724
Sum område: 7 Fellesområder	-507 454 097	-495 969 411	-11 484 686

Fellesområder består av diverse områder som ikke er naturlig å plassere under resultatene. Postene som inngår her er blant annet rammetilskudd, alle skatteinntekter, konsesjonskraft og kvotekraft, tilskudd til interkommunal virksomhet, selvkostområder og premieavvik på pensjon. Fellesområder viser for 2015 netto mindreforbruk på 11,5 mill. kr.

1.3 Nærmere om avvik mellom budsjett og regnskap

1.3.1 Fast lønn

I tabell 3 fremgår det et samlet merforbruk på fast lønn på 4,7 mill. kr. Dette består i hovedsak av et ikke fordelt effektiviseringskrav på 3,2 mill. kr. Resterende gjelder siste rest av stillinger som kom inn som følge av utprøving av lange turnuser i 2012 og 2013 innenfor hjemmetjenester.

1.3.2 Netto vikarutgifter inkl. kjøp av eksterne vikartjenester og refusjon sykepenger

Tabell 5 viser netto merutgifter til vikarer. I dette beløpet er det også tatt med kjøp av eksterne vikartjenester, samt refusjon av sykepenger.

Tabell 5 – Netto merforbruk vikarer

	Regnskap	Budsjett	Avvik
	2015	2015	
Rådmann stab	931 582	1 346 042	-414 460
Samhandling (inkl. tildelingskontor)	-239 202	-226 254	-12 948
Vei og gatelys	-178 596	-155 000	-23 596
Eiendomsforvaltning	-137 032	-	-137 032
Plan og utvikling	25 519	62 992	-37 473
Skole	4 178 797	610 688	3 568 109
Barnehage	1 704 203	336 211	1 367 992
Barn og familie	86 335	-212 062	298 397
Integrering	283 209	41 357	241 852
Kultur	558 116	115 937	442 179
Institusjon (inkl. bemmanningskontor)	8 345 057	5 702 964	2 642 093
Hjemmetjenesten	6 506 952	5 283 178	1 223 774
Fauske storkjøkken	407 515	97 074	310 441
Helse	1 154 222	357 031	797 191
Nav	-420 890	-70 000	-350 890
TOTALT	23 205 787	13 290 158	9 915 629

Vikarbudsjettet for 2015 ble økt med 3,3 mill. kr sammenlignet med 2014. Merforbruket på vikarer utgjør 9,9 mill. kr. i 2015, mens tilsvarende tall for 2014 var 10,7 mill. kr. Selv om merforbruket er noe redusert, er dette ikke tilfredsstillende. For skoler er merforbruket økt fra 1,7 mill. kr i 2014 til 3,6 mill. i 2015.

Skolesektoren har et sykefravær på rundt 10 % fordelt på korttidsfravær og langtidsfravær. Dette genererer høye utgifter for sektoren. I tillegg utløser ulik møtevirksomhet med foresatte og samarbeidspartnere behov for vikarer i skolen. Underveis i skoleåret oppstår det også nye situasjoner og problemstillinger som må løses. Det kan gjelde utfordringer rundt enkeltelever, grupper eller klasser. Alt dette gir utfordringer for kvalitet og økte utgifter for skolen. I 2015 har mange i skolen deltatt på videreutdanning, noe som også genererer fravær og vikarbruk.

For hjemmetjenesten er merforbruket redusert fra 4,9 mill. kr i 2014 til 1,2 mill. i 2015. Dette skyldes i hovedsak at budsjettet for vikarer ble betydelig styrket i 2015. Det må likevel tas med at en klarte å redusere forbruket fra 7,9 mill. i 2014 til 6,5 mill. i 2015.

1.3.3 Sosiale utgifter

Mindreutgift på sosiale utgifter skyldes lavere negativt premieavvik enn beregnet i budsjett.

1.3.4 Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal tjenesteproduksjon

Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal tjenesteproduksjon omfatter formelt også kjøp av eksterne vikartjenester. Da disse i praksis er knyttet til lønnsområdet og utfordringene knyttet til vikarbruk, er de i stedet tatt med som en del av netto vikarutgifter, jf. tabell 5.

Tabell 6 – Merforbruk kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal tjenesteproduksjon (ekskl. kjøp av eksterne vikartjenester)

	Regnskap	Budsjett	Avvik
	2015	2015	
Politikk	4 084 249	3 717 379	366 870
Rådmann stab	9 914 669	9 948 300	-33 631
Samhandling (inkl. tildelingskontor)	251 264	221 312	29 952
Vei og gateløys	4 154 576	3 829 351	325 225
Plan og utvikling	4 063 628	3 865 714	197 914
Skole	13 102 298	12 278 339	823 959
Barnehage	2 288 130	2 949 441	-661 311
Barn og familie	6 257 293	6 243 122	14 171
Integrering	3 462 503	2 074 281	1 388 222
Kultur	5 304 163	4 600 270	703 893
Institusjon (inkl. bemmanningskontor)	9 426 889	8 720 933	705 956
Hjemmetjenesten	6 666 410	6 827 164	-160 754
Fauske storkjøkken	7 016 374	6 047 694	968 680
Helse	4 565 800	4 420 296	145 504
Nav	1 098 556	974 024	124 532
TOTALT	81 656 802	76 717 620	4 939 182

Samlet merforbruk for disse postene utgjorde 4,9 mill. kr i 2015. Merforbruket i 2014 utgjorde til sammenligning 1,5 mill. kr. Merforbruk på integreringsenheten må sees i sammenheng med økt bosetting i forhold til budsjett. Merforbruk på kultur skyldes større aktivitet i forhold til budsjett og har sin motpost i merinntekter på inntektssiden.

I hovedsak er det 3 poster som utgjør merforbruket. Disse framgår av tabell 7.

Tabell 7 – Konti med større merforbruk kjøp av varer og tjenester

	Regnskap	Budsjett	Avvik
	2 015	2 015	
MATVARER	11 020 229	8 950 521	2 069 708
TRANSP/DRIFT EGNE TRANSPORTMIDLER	6 288 499	5 253 566	1 034 933
AVGIFTER, GEBYRER, LISENSER M.V.	2 479 477	1 307 554	1 171 923
TOTALT	19 788 205	15 511 641	4 276 564

Matvarer har et merforbruk på 2 mill. kr som i hovedsak fordeler seg med ca. kr 950 000,- på hver av institusjon og storkjøkken.

Avviket på transport/drift av egne transportmidler gjelder skole og hjemmetjenesten med henholdsvis kr 660 000,- og kr 230 000,-.

Når det gjelder merforbruket på lisenser er kr 670 000,- knyttet til skole og innføring av et nytt skoleadministrativt system i 2015.

1.3.5 Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal tjenesteproduksjon

Tabell 8 – Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal tjenesteproduksjon

	Regnskap	Budsjett	Avvik
	2015	2015	
TIL STATEN/STALIGE INSTITUSJONER	3 112 145	3 035 000	77 145
TIL FYLKESKOMMUNEN/FYLKESKOMM. INSTIT.	976 663	675 000	301 663
TIL ANDRE KOMMUNER/INSTITUSJONER	7 620 862	5 976 327	1 644 535
TIL ANDRE/DRIFSAVTALER MED PRIVATE	45 830 738	44 495 745	1 334 993
KJØP FRA IKS (KOMM. SELV DELTAKER)	10 286 205	10 289 539	-3 334
TIL KOMMUNALE FORETAK	43 260 353	42 979 009	281 344
TOTALT	111 086 967	107 450 620	3 636 347

Merforbruk skyldes i hovedsak større refusjoner i forbindelse med arrangementer innenfor kultur, og dette må igjen sees i sammenheng med tilsvarende beløp på inntektssiden. I tillegg er det merforbruk når det gjelder refusjoner for gjesteelever innenfor skole.

1.3.6 Internkjøp/internsalg

Internkjøp og internsalg er ikke reelle utgifter eller inntekter, men kun en omfordeling mellom de ulike resultatenehetene. Netto merinntekt på denne posten kommer til fradrag på merforbruket på de ordinære utgiftspostene, jf. tabell 3 og 4.

1.3.7 Skatt og rammetilskudd

Som tabell 4 viser, er det store avvik på postene rammetilskudd og skatt på inntekt og formue. Dette har sin årsak i etterligning av to store selskaper som har gitt betydelig større skatteinngang enn forutsatt i budsjett. Endringsavregningen for de to skattyterne skjedde i oktober 2015, og ble overført til kommunen ved skatteoppgjøret for desember 2015. Dette førte til at vi fikk trekk i inntektsutjevning (andel av rammetilskudd). Netto ga dette likevel 8,7 mill. kr mer i skatt/rammetilskudd enn budsjettert.

1.3.8 Finansinntekter/finansutgifter

Rente- og avdragsutgifter viser 2,4 mill. kr lavere enn budsjettert. Årsaken er at avdrag på lån ble 3,2 mill. lavere enn budsjettert. Dette skyldes refinansiering på slutten av året. Renteutgiftene ble 0,8 mill. kr lavere som følge av lavere rente året sett under ett. På den andre siden bidro betydelig større trekk på kassekreditt til 1,6 mill. kr høyere utgifter på denne posten i forhold til budsjett.

Når det gjelder finansinntekter ble disse 3,9 mill. kr lavere enn budsjettert. Dette skyldes i sin helhet vesentlig lavere avkastning på aktiv forvaltning enn budsjettert. Denne svikten påvirket ikke bunmlinjen, siden hele beløpet var budsjettert avsatt til hjemfallsfondet.

1.4 Investeringsregnskapet

De største investeringene i 2015 fremgår av tabell 9 nedenfor.

Tabell 9 – Større investeringsprosjekt 2015 (brutto utgift)

	Regnskap
	2 015
6016 Vestmyra skolesenter 1-10-fase 2	162 427 069
6011 Valnesfjord skole/Flerbrukshall	11 515 958
6040 FINNEID SKOLE	10 354 367
6140 VANNFORSYNING	10 049 840
6180 VEGPROSJEKTER	8 369 024
6200 BYGG EIENDOM INVESTERINGER	7 631 155
6160 AVLØP, RENSING, NETT	5 336 855
6080 ALLAKTIVITETSHUS	4 418 611
6024 STRANDPROMENADEN OPPGRADERING	3 556 473
6185 GATELYS	3 376 988

Det er bokført investeringer på til sammen 203 mill. kr eks. mva. i 2015. Investeringsregnskapet er avsluttet med et udekket beløp på 20,99 mill. kr. Udekket beløp skyldes i hovedsak at det ikke ble tatt opp lån for å dekke 11 mill. kr av udekket beløp fra 2014, som gjaldt manglende salg av fast eiendom, samtidig som hele beløpet er dekket inn i regnskapet. Videre er det et udekket beløp på 4,1 mill. kr på nye Valnesfjord skole som ikke er finansiert fordi prosjektet var kommet lenger enn beregnet i budsjett. Til sist er det en del mindre prosjekter med merforbruk.

Fordeling på enkeltprosjekter fremgår av regnskapsskjema 2B i årsregnskapet.

1.5 Nøkkeltall/analyse

De mest sentrale indikatorene er:

- Netto driftsresultat/resultatgrad
- Likviditet
- Langsiktig gjeld
- Egenkapital

1.5.1 Netto driftsresultat/resultatgrad

Netto driftsresultat viser hva kommunen har igjen til avsetninger og investeringer, og er et mål på kommunens økonomiske handlefrihet. Kommunal- og moderniseringsdepartementet mener netto driftsresultat som andel av sum driftsinntekter (netto resultatgrad) bør ligge på ca. 2 % for at økonomien kan betegnes som sunn. Fauske kommune er langt unna et slikt nivå, noe som er et klart tegn på en økonomi som ikke er i balanse.

Tabell 10 – Utvikling resultatgrad

	2015	2014	2013	2012
Sum driftsinntekter i regnskapet	754 492 197	716 681 906	712 117 943	716 681 906
Netto driftsresultat i regnskapet	-7 704 247	-20 662 550	6 107 000	1 845 000
Netto resultatgrad	-1,02 %	-2,88 %	0,86 %	0,26 %

Tabellen ovenfor viser utviklingen i netto resultatgrad de siste 4 årene basert på regnskapstallene uten korreksjon for premieavvik og momskompensasjon fra investeringer.

1.5.1.1 Analyse av netto driftsresultat

For å få et mer riktig bilde av driften, er det nødvendig å se bort fra en del regnskapsposter som påvirker driftsresultatet, men som ikke bør være med når en betrakter den ordinære driften av kommunen. Følgende poster må det korrigeres for:

- Inntektsført premieavvik på pensjon
- Inntektsført momskompensasjon fra investeringer i driftsregnskap

Momskompensasjon fra investeringer lå fram til og med 2013 som en del av driftsinntektene, men disse er fra og med 2014 flyttet over til investeringsregnskapet.

Ut fra de vurderinger som er gjort ovenfor kan vi sette opp følgende tabell som viser korrigerede driftsinntekter/-utgifter og korrigert netto driftsresultat.

Tabell 11 – Netto driftsresultat korrigert for premieavvik og momskomp. fra investeringer

	2015	2014	2013	2012
Sum driftsinntekter i regnskapet	754 492 197	716 682 000	708 193 000	687 856 000
Netto driftsresultat i regnskapet	-7 704 247	-20 663 000	6 107 000	1 845 000
Netto resultatgrad før korrigering	-1,02 %	-2,88 %	0,86 %	0,27 %
Inntektsført positivt netto premieavvik	0	-14 173 000	-	-15 903 000
Inntektsført momskompensasjon fra investeringer i driftsregnskap	0	-	-13 752 000	-10 981 000
Korreksjon momskomp investeringer flyttet til investeringsregnskapet				
Korrigerte driftsinntekter	754 492 197	702 509 000	694 441 000	660 972 000
Korrigert netto driftsresultat	-7 704 247	-34 836 000	-7 645 000	-18 451 000
Korrigert netto resultatgrad	-1,02 %	-5,00 %	-1,10 %	-2,80 %

Grunnen til at det er viktig å se på korrigert netto resultatgrad, er at positivt premieavvik er en inntekt som forbedrer driftsresultatet uten at det gir en tilsvarende positiv kontantstrøm. Inntektsført momskompensasjon fra investeringer var fram til og med 2013 inntektsført i driftsregnskapet. Dette gjorde at kommuner med store investeringer fikk kunstig høye driftsinntekter, som deretter falt tilsvarende i år uten investeringer.

1.5.3 Likviditet

Kommunens likviditet¹ avgjør i hvilken utstrekning kommunen evner å dekke sine kortsiktige betalingsforpliktelser etter hvert som de forfaller, med andre ord om kommunen er i stand til å betale lønn til sine ansatte og betale regninger fra sine leverandører etter hvert som de forfaller.

Trekker vi kortsiktig gjeld fra omløpsmidlene framkommer det som kalles arbeidskapitalen. Denne viser hva kommunen sitter igjen med hvis alle disse postene gjøres om til kontanter.

¹ Omløpsmidlene er korrigert for balanseførte positive premieavvik, som ikke er en reell fordring. Kortsiktig gjeld er korrigert for balanseført inntekt fra salg kvotekraft 2008, som etter pålegg fra Fylkesmannen skal inntektsføres over 10 år. Posten utgjør pr. 31.12.2015 24,12 mill. kr, og er heller ikke en reell gjeldspost i forhold til likviditetsvurderingene.

Tabell 12 – Likviditetsgrad 1 og 2

	2015	2014	2013	2012
Omløpsmidler	258 447 000	282 751 000	289 042 000	322 952 000
Kortsiktig gjeld	231 100 000	250 549 000	132 021 000	140 138 000
Arbeidskapital	27 347 000	32 202 000	157 021 000	182 814 000
Gjeld kvotekraft	24 120 000	30 150 000	36 180 000	42 210 000
Kortsiktig gjeld fratrukket kvotekraft gjeld	206 980 000	220 399 000	95 841 000	97 928 000
Likviditetsgrad 1				
	2015	2014	2013	2012
Omløpsmidler/kortsiktig gjeld	1,12	1,13	2,19	2,30
	2015	2014	2013	2012
Sum omløpsmidler	258 447 000	282 751 000	289 042 000	322 952 000
Ubrukte lånemidler	1 983 206	176 000	62 194 000	72 913 000
Finansielle papirer	129 058 000	128 674 000	126 194 000	121 741 000
Balanseført premieavvik netto	47 340 000	56 317 000	41 223 000	45 900 000
Mest likvide omløpsmidler	80 065 794	97 584 000	59 431 000	82 398 000
Likviditetsgrad 2				
	2015	2014	2013	2012
Mest likvide omløpsmidler/kortsiktig gjeld	0,39	0,44	0,62	0,59

Tabellen over viser at arbeidskapitalen er betydelig svakere i 2014 og 2015 sammenlignet med tidligere år. I hovedsak skyldes dette at låneopptak sent på året var en del av bankbeholdningen i 2012 og 2013, mens det ikke ble tatt opp lån på slutten av året i 2014 og 2015. Disse to årene var det tvert i mot slik at utbetalinger til leverandører på store investeringsprosjekt som Vestmyra skole ble dekket gjennom øvrige likvide midler. Dette førte igjen til at driftslikviditeten etter hvert ble meget svak, og enkelte måneder var trukket maksimalt på kassekreditt.

Likviditetsgrad 1 viser forholdet mellom omløpsmidler og kortsiktig gjeld i %, og bør som tommelfingerregel være større enn 2. Tallet for Fauske kommune i 2015 er 1,12.

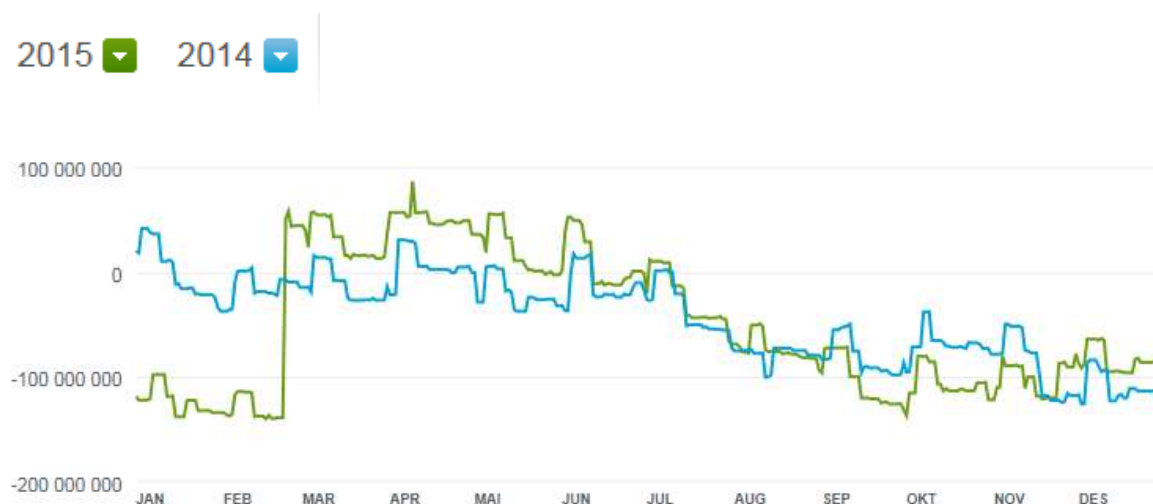
Arbeidskapital og likviditetsgrad 1 er interessant i forhold til å se trender over tid, men er altfor upresist fordi det inneholder beløp som ikke er likvide på kort sikt samt at de inneholder ubrukte lånemidler som er øremerket investeringer.

Likviditetsgrad 2 (driftslikviditetsandelen) tar hensyn til at ikke alle omløpsmidler er tilgjengelig til en hver tid. Det er derfor justert for kommunens finansplasseringer og ubrukte lånemidler. Dette nøkkeltallet bør som tommelfingerregel være større enn 1, og tabellen viser at den for 2015 er på 0,39.

Likviditetsgrad 2 er som nevnt innledningsvis det nøkkeltallet som gir best informasjon om likviditetssituasjonen på kort sikt. Den viser at den likvide situasjonen pr. 31.12.2015 er for svak.

Likviditetsgrad 1 og 2 viser kun et «øyeblikksbilde» av situasjonen per 31.12.2015. For å få et mer utdypende bilde av situasjonen, er det mer interessant å se på beholdningen på hovedfoliokonto (den konto som brukes til alle inn- og utbetalinger i kommunen).

Figur 1 – Utvikling likviditet 2015 (nederste kurve) sammenlignet med 2014



I den løpende drift er kommunen avhengig av å ha tilstrekkelig tilgjengelig likviditet til å betale lønn og andre løpende forpliktelser. Figuren viser at Fauske kommune i store deler av året er avhengig av betydelig kassekreditt for å dekke løpende forpliktelser.

Oppsummert viser tallene at Fauske kommune har en likviditet som er alt for svak. Det er tre hovedårsaker til dette. For det første har driftsnivået over flere år vært for høyt, noe som betyr at vi betaler mer ut til lønn og kjøp av varer og tjenester, enn vi får inn av inntekter. Så lenge dette fortsetter svekkes likviditeten ytterligere. Det andre er positivt premieavvik på 47 mill. kr som påvirker likviditeten direkte. Det tredje er at en stor del av egenkapitalfondene er benyttet til både drift og investeringer de siste 3 årene.

1.5.4 Lånegjeld

Tabell 13 nedenfor viser kommunens rente- og avdragsbelastning som andel av brutto driftsinntekter.

Tabell 13 – Andel renter og avdrag av brutto driftsinntekter

	2015	2014	2013	2012
Brutto driftsinntekter	754 492 197	716 682 000	708 193 000	687 856 000
Rente og avdragskostnad	40 382 000	40 339 000	36 333 000	34 161 000
Rente og avdrag - andel av brutto driftsinntekter	5,35 %	5,63 %	5,13 %	4,97 %

Tallene viser ingen stor endring de siste årene. Det er viktig å understreke at konsekvensene av de store låneopptakene de siste årene vil slå inn for fullt i fra og med 2017.

1.5.5 Egenkapital - fondsbeholdning

Tabell 14 – Oversikt fondsbeholdning

	Regnskap 2015	Regnskap 2014	Regnskap 2013	Regnskap 2012	Regnskap 2011
Disposisjonsfond	4 694 000	604 000	7 992 000	12 393 000	12 393 000
Ubundne investeringsfond	3 681 000	4 324 000	29 403 000	53 598 000	56 586 000
Sum frie egenkapitalfond	8 375 000	4 928 000	37 395 000	65 991 000	68 979 000
Bundne driftsfond	30 073 000	49 590 000	59 689 000	59 196 000	62 188 000
Bundne investeringsfond	18 203 000	15 640 000	11 318 000	8 221 000	5 123 000
Sum bundne egenkapitalfond	48 276 000	65 230 000	71 007 000	67 417 000	67 311 000
	56 651 000	70 158 000	108 402 000	133 408 000	136 290 000

Som tabell 14 viser, er den samlede fondsbeholdningen sterkt redusert de siste årene. Mens total beholdning utgjorde 136 mill. kr i 2012 er den nå redusert til 56,6 mill. kr i 2015.

1.5.5.1 Ubundne fondsmidler

Disposisjonsfond skal bestå av midler avsatt i drift og kan fritt disponeres både i drifts- og investeringsregnskapet.

Per 31.12.2015 er det til sammen 4,7 mill. kr avsatt på disposisjonsfond. Økning i forhold til 2014 har sin årsak til at avsatt ubrukt integreringstilskudd som fra tidligere år var avsatt på bundet driftsfond, er overført til disposisjonsfond. Integreringstilskudd er ikke øremerket og skal dermed ikke settes på bundet fond

Ubundne investeringsfond er fond som fritt kan benyttes til å dekke utgifter i investeringsregnskapet. Per 31.12.2015 er beholdningen 3,7 mill. kr. Denne består i hovedsak av tomtfond på 1,3 mill. kr og spillemiddelfond på 1,7 mill. kr.

1.5.5.2 Bundne fondsmidler

Bundne fondsmidler består av bundne driftsfond og bundne investeringsfond. Felles for disse er at de er bundet opp av eksterne aktører i form av tilskudd, øremerkede midler og gaver. Midlene kan ikke benyttes fritt av kommunen, men kun benyttes til de formål de er bestemt for. Per 31.12.2015 består bundne driftsfond av 30,1 mill. kr (herav hjemfallsfond på 20,6 mill. kr og næringsfond på 1,5 mill. kr). Bundne investeringsfond utgjør 18,2 mill. kr og består i hovedsak av ekstraordinære nedbetalinger fra kunder på Husbankens formidlingslån.

1.5.6 Finansielle plasseringer

Fauske kommune har plassert midler fra tidligere hjemfallsutbetalinger i såkalt aktiv forvaltning i henholdsvis Pareto og Sparebank 1 Forvaltning.

Tabell 15 – Oversikt urealisert verdiendring aktiv forvaltning

Plassering	31.12.2015	31.12.2014	Endring
Hjemfallsfond Plassering Pareto	27 215 360	27 985 000	-769 640
Hjemfallsfond Plassering SB1 Forvaltning	25 803 178	24 650 000	1 153 178
Utvikling samlet portefølje	53 018 538	52 635 000	383 538

Generelt er kommunens plasseringer basert på en forsiktig risikoprofil i tråd med vedtatt finansreglement. Hovedvekt ligger på langsiktige norske obligasjoner med forventet god avkastning.

Urealisert verdistigning i 2015 utgjør 0,38 mill. kr fordelt med -0,77 mill. kr på Pareto og +1,15 mill. kr på Sparebank 1 Forvaltning.

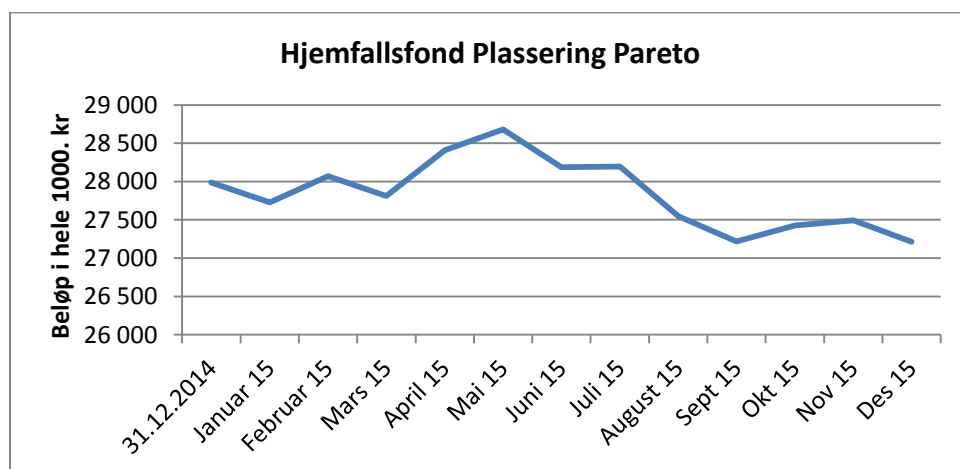
1.5.6.1 Pareto

Fauske kommunes portefølje i Pareto er i dag satt sammen av produktene Pareto Aksje Norge A og Pareto høyrente.

Pareto Aksje Norge A er et aksjefond som investerer i et begrenset antall aksjer som velges ut fra de ledende selskapene på Oslo Børs. Fondet har normalt en annen forventet risiko/avkastningsprofil enn referanseindeksen. Investeringsfilosofien kan karakteriseres som forsiktig, langsiktig og lite transaksjonsorientert. En følger solide og godt drevne selskaper med et langsiktig potensial og investerer som regel i 20-30 av dem. Viktige utvalgsriterier er solid balanse, god historisk avkastning på egenkapital og rimelig prising.

Pareto høyrente er et fond som investerer i verdipapirer utstedt av finansinstitusjoner og industriforetak. Fondet kan plassere i ansvarlige lån. Disse kredittobligasjonene forventes å gi fondet en høyere avkastning enn tradisjonelle pengemarkedsplasseringer. Fondet vil i hovedsak investere i obligasjoner utstedt av norske selskaper. Den gjennomsnittlige durasjon ligger mellom null og to år. Fondet vekter 100 prosent ved beregning av egenkapitalkrav for banker, pensjonskasser og forsikringsselskap.

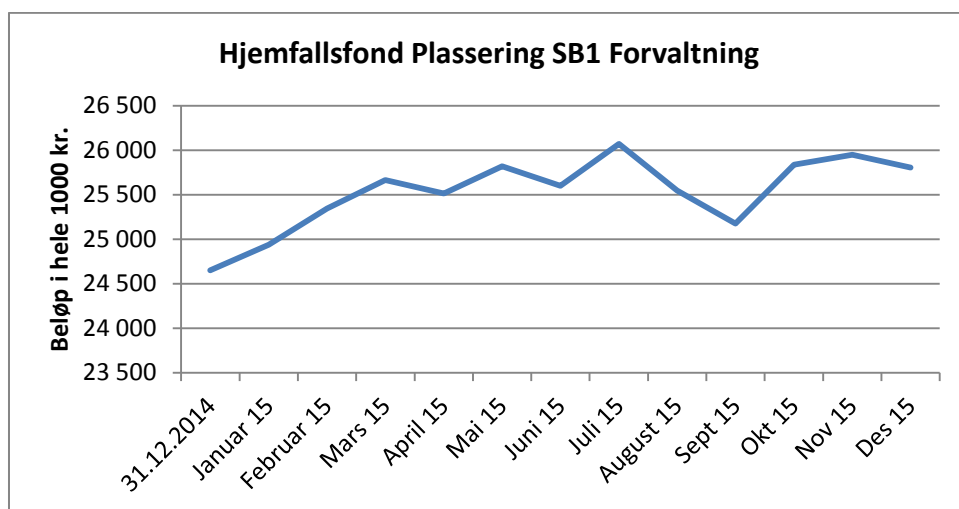
Figur 2 – Utvikling gjennom året Pareto



1.5.6.2 Sparebank 1 Forvaltning

Kommunens plasseringer i Sparebank 1 Forvaltning er satt sammen av forskjellige rente- og aksjeprodukter med vekting i tråd med vedtatt finansreglement.

Figur 3 – Utvikling gjennom året Sparebank 1 Forvaltning



1.6 Foreløpig KOSTRA-statistikk

Tabellene nedenfor viser en del sentrale nøkkeltall fra KOSTRA-statistikkene 2015. Vi gjør oppmerksom på at tallene for 2015 er foreløpige tall. Reviderte tall vil offentliggjøres av Statistisk sentralbyrå i juni 2016.

Tabell 16 – Utvikling KOSTRA Fauske kommune 2011-2015

Finansielle nøkkeltall	2011	2012	2013	2014	2015
Frie inntekter i kroner per innbygger, konsern	43 245	46 230	47 908	48 871	51 181
Langsiktig gjeld i prosent av brutto driftsinntekter, konsern	196	203	217	218	236
Arbeidskapital ex. premieavvik i prosent av brutto driftsinntekter, konsern	22,40	20,10	16,40	-2,70	-1,30
Netto lånegjeld i kroner per innbygger, konsern	40 806	44 309	48 961	53 375	70 907
Prioritering					
Netto driftsutgifter per innbygger 1-5 år i kroner, barnehager, konsern	122 399	128 494	125 308	128 466	134 277
Netto driftsutgifter grunnskolesektor (202, 215, 222, 223), per innbygger, konsern	12 769	13 454	13 045	14 252	14 160
Netto driftsutgifter pr. innbygger i kroner, kommunehelsetjenesten, konsern	2 644	2 755	2 609	2 851	3 249
Netto driftsutgifter pr. innbygger i kroner, pleie- og omsorgstjenesten, konsern	16 152	17 592	16 925	18 200	17 758
Netto driftsutgifter til sosialtjenesten pr. innbygger 20-66 år, konsern	3 668	3 458	4 195	4 902	4 218
Netto driftsutgifter per innbygger 0-17 år, barnevernstjenesten, konsern	10 159	11 136	9 244	9 261	10 012
Netto driftsutgifter, administrasjon og styring, i kr. pr. innb., konsern	4 478	5 089	4 721	5 371	5 253
Dekningsgrad					
Andel barn 1-5 år med barnehageplass	92,5	90,3	94,9	92,1	94,6
Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning	19,1	16,7	15,3	14,1	8,6
Legeårsverk pr 10 000 innbyggere, kommunehelsetjenesten	11,3	11,4	11,3	11,8	12,1
Fysioterapiårsverk per 10 000 innbyggere, kommunehelsetjenesten	6,9	8,2	8,1	8,7	9,1
Andel plasser i enerom i pleie- og omsorgsinstitusjoner	100	100	100	90,5	90,5
Andel innbyggere 80 år og over som er beboere på institusjon	15,7	15,6	14,6	14	13,8
Andelen sosialhjelpsmottakere i alderen 20-66 år, av innbyggerne 20-66 år	4,7	4,2	5,2	5	4,9
Andel barn med barnevernstiltak ift. innbyggere 0-17 år	7,4	7,4	5,5	5,4	6,7

Tabell 17 – KOSTRA-tall 2015

	Fauske Kommune	Kostragruppe 12	Nordland Fylke	Landet uten Oslo
	2015	2015	2015	2015
Finansielle nøkkeltall				
Brutto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter, konsern	-1,1	2,6	1,7	2,5
Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter, konsern	-0,6	2,8	2,7	2,9
Frie inntekter i kroner per innbygger, konsern	51 181	54 133	53 784	49 762
Langsiktig gjeld i prosent av brutto driftsinntekter, konsern	236	229	231	217
Arbeidskapital ex. premieavvik i prosent av brutto driftsinntekter, konsern	-1,30	16,3	15,4	19,6
Netto lånegjeld i kroner per innbygger, konsern	70 907	80 598	65 667	61 391
Prioritering				
Netto driftsutgifter per innbygger 1-5 år i kroner, barnehager, konsern	134 277	132 061	129 701	130 549
Netto driftsutgifter grunnskolesektor (202, 215, 222, 223), per innbygger, konsern	14 160	15 278	13 482	12 703
Netto driftsutgifter pr. innbygger i kroner, kommunehelsetjenesten, konsern	3 249	3 154	3 098	2 384
Netto driftsutgifter pr. innbygger i kroner, pleie- og omsorgstjenesten, konsern	17 758	19 563	18 855	16 197
Netto driftsutgifter til sosialtjenesten pr. innbygger 20-66 år, konsern	4 218	3 222
Netto driftsutgifter per innbygger 0-17 år, barnevernstjenesten, konsern	10 012	9 956	9 222	8 323
Netto driftsutgifter, administrasjon og styring, i kr. pr. innb., konsern	5 253	5 065	5 483	4 265
Dekningsgrad				
Andel barn 1-5 år med barnehageplass	94,6	91,5	92,5	91,1
Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning	8,6	9,5	9,9	7,9
Legeårsverk pr 10 000 innbyggere, kommunehelsetjenesten	12,1	11,7	13,2	10,5
Fysioterapiårsverk pr 10 000 innbyggere, kommunehelsetjenesten	9,1	10,7	9,6	9
Andel plasser i enerom i pleie- og omsorgsinstitusjoner	90,5	93,9	94,4	94,4
Andel innbyggere 80 år og over som er beboere på institusjon	13,8	14,1	14,4	13,1
Andelen sosialhjelpsmottakere i alderen 20-66 år, av innbyggerne 20-66 år	4,9	3,9
Andel barn med barnevernstiltak ift. innbyggere 0-17 år	6,7	:	:	4,8

1.7 Personal

1.7.1 Etikk

Fauske kommune legger stor vekt på redelighet, ærlighet og åpenhet i all sin virksomhet, både for folkevalgte og ansatte. Som forvaltere av samfunnets fellesmidler stilles det høye krav til den enkelte medarbeiders etiske holdninger i sin virksomhet for kommunen. Alle plikter å forholde seg lojal til de vedtak som er truffet. Åpenhet og redelighet skal være grunnlaget for tillit mellom kolleger og i forholdet til innbyggere.

Gjennomgang av kommunens etiske retningslinjer

Kommunens etiske retningslinjer gjennomgås årlig i avdelingene.

WebSak (kommunens elektroniske arkiv- og saksbehandlingssystem)

Fauske kommune ønsker en god og åpen dialog, ikke bare med sine ansatte, men også med sine innbyggere. Postlister er tilgjengelig på kommunens hjemmeside, og de som ber om det får innsyn i dokumenter. Kommunen har en kursserie som startet i 2014 som omhandler offentlighetsloven og forvaltningsloven. Dette arbeidet fortsatte i 2015. Alle som har ansvar i

WebSak har hatt gjennomgang av offentlighetsloven og forvaltningsloven, samt at rutiner for gradering av inngående og utgående post er gjennomgått.

Kommunens hjemmeside og Facebook

Det er viktig for Fauske kommune å få ut informasjon til så mange som mulig på kortest mulig tid. Til dette brukes kommunens hjemmeside og Facebook aktivt.

Intervju

Samtlige nyansatte gjennomgår intervju og referansesjekk før tilsetting skjer. Her blir tema som lojalitet og holdninger tatt opp og vurdert sammen med totalbildet av kandidaten, i tillegg til referansesjekk.

Medarbeidersamtale/daglig drift

Kommunen har en lav terskel for å ta opp hendelser med den enkelte ansatte dersom det er ønske om endret adferd. Dette gjøres der det anses nødvendig, og så raskt som mulig etter en eventuell hendelse. Etske holdninger og retningslinjer er også et tema i medarbeidersamtaler som gjennomføres årlig.

Verdikort

Enhet institusjon innenfor samhandlingsområde Helse og omsorg har engasjert alle ansatte til å si noe om visjon, verdier og målsettinger for arbeidsplassen. Ut fra dette har de satt ord på hva som er god etisk standard i deres tjeneste. Alle ansatte samles en gang per år på seminar hvor dette gjennomgås. Enhet Institusjon har utarbeidet et verdikort hvor disse holdningene fremkommer, samt en brosjyre som er tilgjengelig for brukere og deres pårørende.

1.7.2 Likestilling

I tråd med diskriminerings- og tilgjengelighetsloven gjennomføres det flere tiltak i Fauske kommune.

Ved tilsettinger gjennomføres det moderat kjønnskvoltering ved at kvinner oppfordres til å søke ledige lederstillinger.

Kommunen har lik lønn for likt arbeid uansett kjønn. Gjennomsnittsinntekten er lavere for kvinner enn menn fordi det er flest kvinner i lavtlønnsyrkene. Utviklingen de siste årene er at denne differansen reduseres.

Det arbeides kontinuerlig i kommunen med å redusere antall små uønskede deltidsstillinger. Dette er et likestillingsfremmende tiltak, fordi det er i de kvinnedominerte yrker vi finner de aller fleste uønskede «småstillingene».

Alder blir aldri vurdert som et diskvalifiserende kriterium ved ansettelser i Fauske kommune, en prøver alltid å ansette den søkeren som totalt sett har de beste kvalifikasjonene vurdert i forhold til saklige kriterier.

1.7.3 Sykefravær

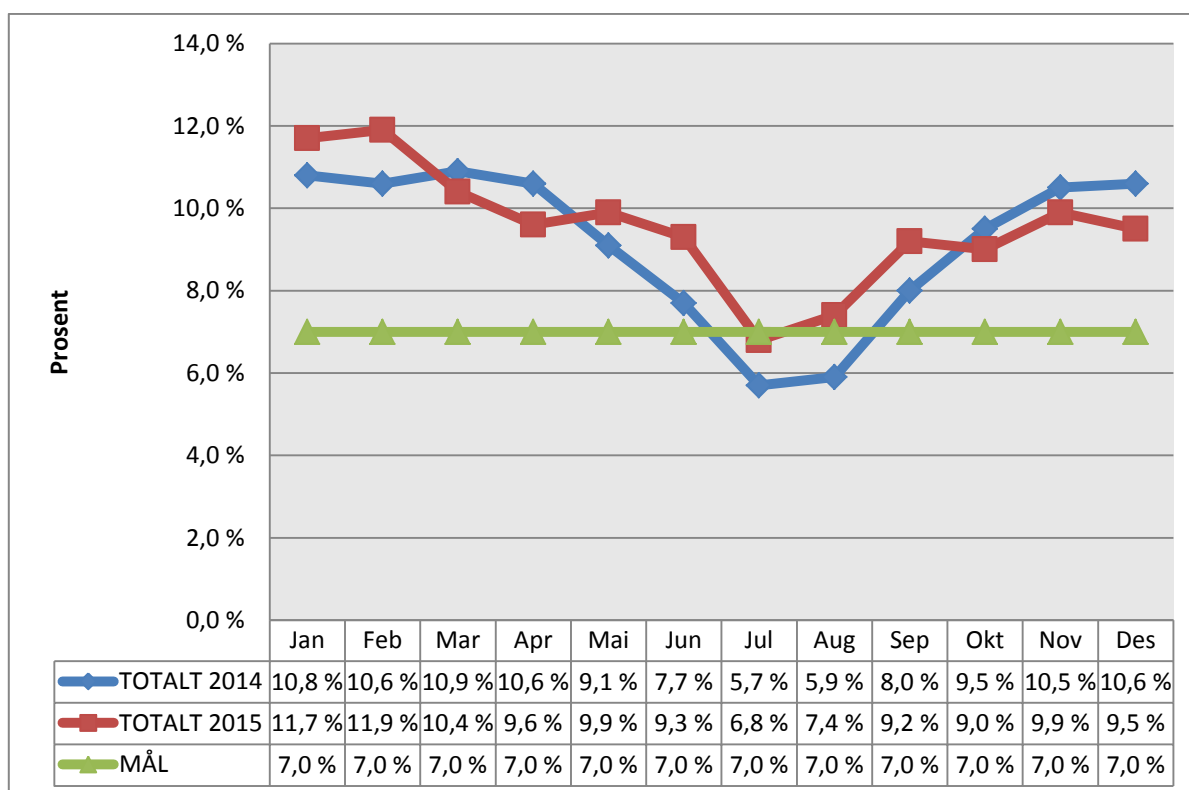
Vi ser en svak negativ utvikling med tanke på det totale sykefraværet i Fauske kommune i 2015 sammenlignet med året før:

- Gjennomsnittlig fravær 1. januar – 31. desember 2014: **9,1 %**
- Gjennomsnittlig fravær 1. januar – 31. desember 2015: **9,6 %**

I juni og august måned var økningen på hhv. 1,6 % og 1,5 %. Likevel ser vi en positiv utvikling på slutten av året der fraværet faller med hhv. 0,6 % og 1,1 % i november og desember.

Korttidsfraværet har økt med ca. 0,2 %. Langtidsfraværet er økt med 0,4 % og er dermed hovedårsaken til den totale økningen.

Figur 4 – Utvikling sykefravær 2014 vs. 2015



Endring på de ulike samhandlingsområdene:

	<u>2014</u>	<u>2015</u>	<u>Endring</u>
• Helse og omsorg:	12,3 %	11,2 %	- 1,1 %
• Oppvekst/kultur:	7,8 %	8,9 %	+ 1,1 %
• Rådmannens stab:	5,4 %	8,2 %	+ 2,8 %
• Fauske Eiendom:	7,9 %	9,4 %	+ 1,5 %

Økningen ved rådmannens stab skyldes en markant oppgang i langtidsfravær på 2,4 %, og det samme kan sies om Fauske Eiendom der langtidsfraværet har økt med 3,9 %.

Alt i alt ser vi en svak negativ trend i Fauske kommune totalt, unntatt Helse og omsorg, hvor det jobbes godt med å få ned sykefraværet og øke arbeidsnærværet.

1.8 Internkontrolltiltak for å sikre betryggende kontroll

Kommunelovens § 23.2 omhandler rådmannens internkontroll. Det fremkommer der at rådmannen skal se til at virksomheten er gjenstand for ”betryggende kontroll”, uten at dette er konkretisert eller operasjonalisert fra lovgiver eller departement.

Risikovurderinger er et svært viktig grunnlag for forbedringsarbeid og kontrolltiltak. Vurdering av risiko utføres og dokumenteres på ulike nivåer og i ulike dokumenter i kommunen, men er ikke helhetlig utformet. Rådmannen vurderer at det fortsatt er et behov for et mer helhetlig grep og ytterligere formaliseringer.

Dagens IKT-systemer gir muligheter til å begrense tilganger og loggføre endringer på en god måte, både knyttet til personalmessige forhold, effektivering av økonomiske forpliktelser og i saksbehandling.

Fauske kommune har implementert et kvalitets- og styringsverktøy kalt Risk Manager. Her har kommunen felles dokumentsamling og avvikssystem. Alle ansatte, både fast ansatte og midlertidig ansatte, har tilgang til dette.

I dokumentsamlingen ligger til en hver tid sist oppdaterte og gjeldende rutiner, prosedyrer og skjema for kommunen. Det er også linket opp til aktuelt lovverk. Hver enhet har sitt område som er gjeldende for underliggende avdelinger. Servicefunksjoner som servicetorg, personal og lønn, innkjøp og IKT og sikkerhet har fellesfunksjoner som gjelder for hele kommunen.

Avvikssystemet er elektronisk. Ansatte har sin profil tilknyttet sitt arbeidssted hvor de kan melde avvik på HMS, tjenestekvalitet, forbedringsforslag, informasjonssikkerhet og intern varsling. Avviket sendes direkte til nærmeste leder for behandling. Nærmeste leder blir varslet om avviket via e-post med en tidsfrist for lukking. Melder kan følge avviket hele tiden så fremt det ikke er meldt anonymt, og vil få en e-post når avviket er lukket.

2 Resultatvurdering samhandlingsområder

Tabellen nedenfor viser netto forbruk per samhandlingsområde i 2015.

Tabell 18 – Netto forbruk per samhandlingsområde 2015

	Regnskap	Budsjett	Avvik
	2015	2015	
Politisk	10 056 009	10 615 894	-559 885
Administrasjon	29 216 521	30 813 967	-1 597 446
Plan og kommunaltekniske tjenester	55 458 750	56 270 404	-811 654
Oppvekst og kultur	206 456 454	212 421 548	-5 965 094
Helse og omsorg	205 956 328	189 944 939	16 011 389
Ikke fordelt drift	-	-4 097 341	4 097 341
TOTALT	507 144 063	495 969 411	11 174 652

2.1 Oppvekst og kultur

Tabell 19 – Netto forbruk 2015 for Oppvekst og kultur

	Regnskap	Budsjett	Avvik
	2015	2015	
Oppvekst og kultur			
Skole	114 366 222	110 903 206	3 463 016
Barnehage	56 226 616	58 213 290	-1 986 674
Barn og familie	29 371 119	28 948 359	422 760
Integrering	-7 415 576	-251 826	-7 163 750
Kultur	13 908 073	14 608 518	-700 445
Sum Oppvekst og kultur	206 456 454	212 421 548	-5 965 094

Samlet sett går samhandlingsområdet for oppvekst og kultur med ca. 6 millioner i mindreforbruk. Dette skyldes hovedsakelig økt aktivitet og dermed økte inntekter på enhet Integrering, men også positive resultater for enhet Barnehage og enhet Kultur.

Området har hatt et særs utfordrende år i forhold til følgende områder:

- Usikkerhet knyttet til skolestruktur og nedleggelse/oppsettelse av skoler i sentrum.
- Tvistesak og forhandlinger med private barnehager om tilskuddsberegning fra tidligere år.
- PPT overført som kommunal tjeneste og underlagt enhetsleder Barne- og familieenheten.
- Enhet Integrering splittet i to, og underlagt skoleenheten (Voksenopplæringen) og Barne- og familieenheten (Flyktningetjenesten).
- Opprettingen av 2 mottak for unge, enslige asylsøkere og mottak i Sulitjelma som har gitt vedvarende og økt press på tjenesteapparatet.

Alle disse faktorene har gjort det krevende å levere innenfor budsjetttrammene, og all økt aktivitet har gjort det vanskelig å ha full oversikt over inntekter og utgifter underveis i regnskapsåret 2015. Mange av disse faktorene vil være mer stabile størrelser i 2016, selv om det er knyttet usikkerhet rundt utgifter/inntekter knyttet til mottakene og den generelle bosettingen av flyktninger i kommunen, samt endelig skolestruktur.

Samhandlingsområdets ansatte har opplevd året som meget krevende, noe det økte sykefraværet på enkelte av områdene nok er en indikator på.

2.1.1 Skole

Enhet Skole hadde et merforbruk i 2015 på i overkant av kr 3,4 mill. kr. Merforbruket knytter seg hovedsakelig til fellesområde skole og Vestmyra skole, og skyldes følgende faktorer:

- Kr 670 000,- i merforbruk på lisenser og andre avtaler, som blant annet skyldes innføring av nytt skoleadministrativt system i 2015.
- 2,1 mill. kr i merforbruk til andre kommuner/institusjoner knyttet opp til gjesteelever.

- 4,8 mill. kr i merforbruk på vikar, bl.a. som følge av økende sykefravær gjennom året i sektoren.

På utgiftssiden var merforbruket på totalt 7,5 mill. kr, men økte inntekter gjennom året på 3,4 mill. kompenserte noe for dette.

Refusjon sykepengene ble 1,3 mill. kr høyere enn budsjettet, og sektoren hadde 2,1 mill. kr mer i overføringsinntekter enn budsjettet.

Nedenfor vises en oversikt over antall barn i de ulike skolene/klassene i Fauske kommune for skoleåret 2015/2016. Tallene er fra september 2015, og dermed før antall elever i Sulitjelma økte pga. barn fra mottaket.

Tabell 20 – Antall ordinære elever skoleåret 2015/2016

	Valnesfjord	Finneid	Erikstad	Hauan	Vestmyra	Sulitjelma	Totalt
1. trinn	18	21	24	19	26	1	109
2. trinn	19	19	24	16	26	2	106
3. trinn	13	27	22	17	19	0	98
4. trinn	19	25	9	17	21	7	98
5. trinn	18	22	15	16	20	7	98
6. trinn	20	25	24		45	4	118
7. trinn	18	24	23		46	5	116
8. trinn	24				69	3	96
9. trinn	24				80	4	108
10. trinn	21				108	7	136
1.-4. sum	69	92	79	69	92	10	411
5.-7. sum	56	71	62	16	111	16	332
8.-10. sum	69	0	0	0	257	14	340
Sum totalt	194	163	141	85	460	40	1083

De tiltak som var vedtatt i budsjettet er gjennomført i varierende grad:

- Reduksjon i 3 årsverk er gjennomført fra august 2015.
- Driftsstans Kosmo gjennomført fra august 2015.
- Reduksjon gjesteelever er gjennomført som planlagt iht. budsjett per juni 2015, men samtidig har vi fått nye elever fra skolestart i august 2015, og det er dermed blitt en økt utgift på denne posten.
- Reduksjon datalicenser har ikke latt seg gjennomføre i 2015 grunnet overgang til nytt skoleadministrativt system da det gamle fases ut fra leverandør.
- Reduksjon inventar gjennomført.

2.1.2 Barnehage

Enhet barnehage gikk med 1,98 mill. kr i mindreforbruk i 2015, og dette skyldes følgende faktorer:

- Tilbakebetaling av kr 800 000,- i tilskudd fra ikke-kommunale barnehager.
- Betaling fra Sørfold kommune på 1,2 mill. kr for bruk av barnehageplasser i Fauske kommune, for barn med bostedsadresse Sørfold.
- Redusert utbetaling til ikke-kommunale barnehager som følge av reduksjon i antall barn som hadde tilbud om barnehageplass i private barnehager, i snitt 4 barnehageplasser, noe som utgjør ca. kr 400 000,-.

I tillegg utbetalte enheten økte refusjoner til barnehagene som følge av vedtak om redusert foreldrebetaling i familier med lav inntekt på i overkant av kr 400 000,-.

Ser vi på driften av de kommunale barnehagene i 2015, så ser vi at samtlige barnehager har holdt sine budsjett for 2015 og leverer et positivt driftsresultat. Når det gjelder regnskapet som er knyttet til styrket barnehagetilbud, går dette i balanse sett opp mot budsjett, og viser et mindreforbruk på kr 35 000,-. Utgiftene her knytter seg i hovedsak til styrket barnehagetilbud for barn i både kommunale og ikke-kommunale barnehager som har behov for og rett til spesialpedagogisk hjelp etter opplæringsloven § 5-7. Behovet for styrket barnehagetilbud er ikke statisk, og vil derfor være en variabel faktor i både budsjett- og regnskapssammenheng.

Sykefraværet i barnehagene er fremdeles høyt, og dette gir seg utslag i et merforbruk på vikarutgifter. Noe av dette dekkes inn som følge av økte refusjoner i sykepenger, men det er likevel ikke nok til å dekke inn vikarutgiftene, spesielt ved korttidsfravær.

Nedenfor vises en oversikt over antall barn med barnehageplass i Fauske kommune i 2015, sammenlignet med 2014.

Tabell 21 – Antall barn i barnehage 2014 og 2015

Antall barn i ordinær barnehage	År 2015	År 2014
Antall barn totalt (1-5 år)	417	431
Antall barn 3-5 år	269	286
Antall barn 1-2 år	148	145

2.1.3 Barne- og familieenheten

Barne- og familieenheten hadde i 2015 et merforbruk på kr 422 760,-. Merforbruket knytter seg til ikke-budsjetterte utgifter på energi og renhold i leide lokaler. I tillegg kom det en del utgifter på slutten av året ved etablering av flyktningmottakene. Dette utløste noe overtid samt utgifter til utstyr og hygienetiltak.

Helsesøstertjenesten ble styrket i budsjettet for 2015 ved at det ble opprettet en ny stilling som helsesøster. Høsten 2015 ble det åpnet tre flyktningmottak i Fauske kommune som har gitt økt behov for helsesøstertjenester fra Barne- og familieenheten. Dette var det ikke budsjettert med, i og med at det ikke var noen flyktningmottak i Fauske da budsjettet ble vedtatt.

De vedtatte tiltakene i budsjettet for 2015 er i stor grad gjennomført, men antall barn i tiltak har ikke blitt redusert så mye som forutsatt i budsjettet, og det samme gjelder utgifter til advokat.

2.1.4 Integrering

Enhet Integrering hadde et høyt aktivitetsnivå i 2015. Høyt antall bosatte og flere på introduksjonsprogram øker statstilskuddet. Antall elever på Voksenopplæringen har økt drastisk ved etablering av 3 mottak i kommunen. De har nå 260 elever. Dette forklarer overforbruk på vikarutgifter og annen lønn.

Til sammen fører dette til økte utgifter, men også til økte overføringsinntekter.

Mindreforbruket innenfor samhandlingsområde Oppvekst og kultur skyldes i hovedsak økt integreringstilskudd som følge av bosetting av mange flyktninger i desember 2015.

2.1.5 Kultur

Enhet kultur hadde i 2015 et mindreforbruk på kr 700 455,-. Overskuddet skyldes i hovedsak:

- Vakanser i kulturskole (utover det som var vedtatt i budsjett), kino og idretts- og friluftsavdelingen.
- Søkte prosjektmidler hvor egeninnsats i form av arbeid var del av søknaden, og dermed merinntekt.
- Publikumsøkning for kino og Fauskebadet.

Reduksjon i tilskuddsmidler på kr 105 000,-, nedbemanning kulturskolen, samt endring av stillingsstørrelse Sulitjelma ungdomsklubb, og nedbemanning grunnet stengning av Sulisbadet er gjennomført og iverksatt.

Sykefraværet i enhet kultur er redusert fra 2,6 % i 2014 til 1,3 % i 2015. Fauskebadet, fritidsklubbene og kinoen har hatt en økning i besøkstallene for 2015 sammenlignet med 2014, jf. tabellen nedenfor. Kinoen har i 2015 satt besøksrekord. Biblioteket har avsluttet eksterne depoter, og har dermed en nedgang i utlånet. Biblioteket har hatt en markant økning i antall arrangement med ca. 15 % og over 150 % økning i antall deltakere på arrangement. Elevtallet ved kulturskolen er for 2015 tilnærmet likt foregående år. Idrett og friluftsliv har hatt et produktivt år med etablering av en kunstgressbane i Sulitjelma, opparbeiding av to turstier, merking av 7 turstier samt en sykkelrute.

Tabell 22 – Publikumsstall 2015 for kulturtjenestene

Årstall \ Tjeneste	Bibliotek*	Fauskebadet**	Fritidsklubber***	Kulturskolen****	Kino*****
2014	52002	10467	118	197	15615
2015	42248	12174	138	196	17172
Prosentvis endring	-18,7	16,3	16,9	-0,5	9,9
	* Totalt utlån				
	** Publikumsbesøk offentlig bad+badebursdag				
	***Gjennomsnittlig ukentlig besøk				
	****Elevtall ved årsskiftet				
	*****Publikumsbesøk inklusive bursdagskino, kinoeventer				

2.2 Helse og omsorg

Tabell 23 – Netto forbruk 2015 for Helse og omsorg

	Regnskap	Budsjett	Avvik
	2015	2015	
Helse og omsorg			
Samhandling (inkl. tildelingskontor)	5 361 596	6 383 806	-1 022 210
Institusjon (inkl. bemanningskontor)	71 737 572	66 885 690	4 851 882
Hjemmetjenesten	74 497 919	68 937 505	5 560 414
Fauske storkjøkken	3 688 222	2 070 990	1 617 232
Helse	35 639 469	32 740 585	2 898 884
Nav	15 031 548	12 926 363	2 105 185
Sum Helse og omsorg	205 956 326	189 944 939	16 011 387

Samhandlingsområde Helse og omsorg har et merforbruk på i overkant av 16 mill. kr. De fleste tjenesteproduiserende enhetene bidrar til merforbruket. Merforbruket er i stor grad økte personalutgifter eller manglende inntekter i sykepengerefusjon. Manglende inntekter i sykepengerefusjoner er i seg selv positivt, da sykefraværet ved flere avdelinger er nedadgående. I tillegg er det noe manglende finansiering av eksisterende tiltak og tjenester.

Økte personalutgifter er en konsekvens av økt tildeling av tjenester og behov for sosial-, helse-, pleie- og omsorgstjenester. Spesielt ser vi dette innenfor institusjonsdriften og de hjemmebaserte tjenestene. Befolkningens behov for kommunale helse- og omsorgstjenester er økende og i stor endring. Kravet til innhold, kvalitet og kvantitet i de ulike tjenestene har de siste 4 årene, etter samhandlingsreformen, endret seg vesentlig. Tjenestenes nåværende sammensetning og innhold vil ikke bidra til å bedre de økonomiske utsiktene for 2016.

2.2.1 Samhandling

Samhandling hadde et mindreforbruk på 1 mill. kr som hovedsakelig gjelder lavere utbetaling enn budsjettet i forbindelse med utskrivningsklare pasienter.

2.2.2 Institusjon

Institusjon har i hele 2015 hatt pasientsituasjoner på avdeling for demente som har vært ressursmessig og økonomisk krevende, og dette har vært nødvendig for å sikre forsvarlig helsehjelp. Dette har medført overforbruk på lønnsutgifter. Enheten har et merforbruk på kjøp. Dette gjelder primært for høye utgifter på matvarer, og at enheten har måttet byttet ut maskiner på vaskeri og mange hvitevarer på avdelingene.

De aller fleste avdelinger har stor nedgang på sykefravær, noe som har gitt betydelig svikt i inntekter på refusjon av sykepenge. Dette slår negativt ut på resultatet til enheten.

Det er i løpet av 2015 trukket ned 2 mill. kr fra budsjetttrammen, som et bidrag i kommunens generelle nedtrekk på til sammen 8 mill. kr. Dette bidrar til å forsterke enhetens merforbruk.

2.2.3 Hjemmetjenesten

Tabellen nedenfor viser utviklingen i tildelte timer per uke i hjemmetjenesten i 2013-2015. Som det fremgår i tabellen har det vært en økning i tildelte timer hjemmetjenester. Økningen knytter seg spesielt til gruppen «unge» brukere med svært store bistandsbehov, men også til at brukere skrives ut fra sykehus med behov for bistand og til dels avansert sykepleie.

Tabell 24 – Tildelte timer hjemmetjenesten 2013-2015

Måned	År			Endring	
	2013	2014	2015	2013-2015	%
Januar	1398,29	1621,28	1787,51	389,22	28 %
Februar	1455,45	1850,51	1787,37	331,92	23 %
Mars	1449,81	1647,77	1834,05	384,24	27 %
April	1448,81	1866,53	1906,17	457,36	32 %
Mai	1452,88	2141,95	1933,66	480,78	33 %
Juni	1491,52	1781,76	2023,17	531,65	36 %
Juli	1531,12	1797,83	1999,91	468,79	31 %
August	1554,27	1771,99	2020,08	465,81	30 %
September	1532,83	1859,44	1997,33	464,50	30 %
Oktober	1536,82	1860,71	1903,71	366,89	24 %
November	1479,05	1847,37	1857,15	378,10	26 %
Desember	1596,62	1768,85	1850,25	253,63	16 %

Årsaken til avvik for hjemmebaserte tjenester er knyttet til lønn, overtid og vikarutgifter. Tjenesten er i utgangspunktet ikke dimensjonert i forhold til de oppgavene den er pålagt å utføre. For å sikre forsvarlig helsehjelp har det vært nødvendig å øke bemanningen med ekstra personell gjennom hele året. Dette har ført til vansker med å skaffe kvalifisert personell, som igjen fører til større belastning på fast ansatte i form av overtid, og kortsiktige dyre løsninger som bruk av vikarbyrå.

Alle tiltak i budsjettet for 2015 for hjemmebaserte tjenester er gjennomført.

2.2.4 Helse

I 2015 har enhet helse et merforbruk på 2,9 mill. kr. Den posten med størst merforbruk er vikarutgifter, og gjelder i hovedsak innleie av legevikarer til de private legekantorene. I tillegg har det vært en del langtidsfravær ved de kommunale legekantorene som også har medført behov for å leie inn vikar.

Inntjeningen ved Fauske og Valnesfjord legekantor har vært lavere enn budsjettet. Årsaken er bl.a. at det har vært vikarer inne i flere av stillingene, som har hatt mindre inntjening enn de fast ansatte legene, og at ikke alle pasientlister er fylt opp.

Utgiftene til tilkobling til AMK/nødnettssentral i Bodø ble doblet i forhold til budsjettet. De reelle lønnsutgifter til legevakslegene ble høyere enn budsjettet, og det ble i løpet av 2015 opprettet en 30 % stilling som leder for legevakta som det ikke var tatt høyde for i budsjettet. I 2015 har det også vært store etterbetalinger i forhold til konsumprisindeksregulering av basistilskudd til de private legekantorene for perioden 2011-2014.

2.2.5 NAV

Enhet NAV har et samlet merforbruk på 2,1 mill. kr i 2015. Dette skyldes i hovedsak sosialhjelpsutbetalinger, lønnsutgifter og husleie.

Hovedårsak til avvik er høyere utbetalinger av økonomisk sosialhjelp enn budsjettert. Antallet mottakere er på nivå med tidligere år og enheten har forsterket arbeidet med å øke overgangen fra sosialhjelp til arbeid eller andre ytelser. Den økonomiske rammen for dette formålet har imidlertid ikke vært tilstrekkelig.

Merforbruk av lønnsmidler skyldes bruk av vikarer for ansatte i permisjoner og forsterket oppfølging av brukere med behov for tett oppfølging.

Kommunens andel av enhetens husleie har også økt over flere år og bidrar til merforbruket.

2.2.6 Fauske storkjøkkenet

Storkjøkkenet hadde i 2015 et merforbruk på 1,6 mill. kr. Av dette utgjør kjøp av matvarer ca. 1 mill. kr, mens det resterende gjelder merforbruk på lønn.

2.3 Plan og kommunalteknisk

Tabell 25 – Netto forbruk 2015 for Plan og kommunalteknisk

	Regnskap	Budsjett	Avvik
	2015	2015	
Plan og kommunaltekniske tjenester			
Vei og gatelyst	7 397 628	8 346 990	-949 362
Eiendomsforvaltning	42 923 543	42 222 904	700 639
Plan og utvikling	5 137 579	5 700 510	-562 931
Sum område Plan og kommunaltekniske tjenester	55 458 750	56 270 404	-811 654

2.3.1 Vei og gatelyst

Driftsregnskapet for 2015 viser et nettoresultat med mindreforbruk på kr 950 000,-.

På utgiftssiden begrunnes mindreforbruket i hovedsak i reduserte lønnsutgifter med 20 % for en stilling grunnet permisjon. Disse besparelsene slår samtidig ut i lavere sosiale utgifter. I tillegg har det bevisst vært holdt igjen bruk av overtid.

På grunn av at en stor del av utgiftene innenfor vei er relatert til vintervedlikehold, holdes det bevisst igjen en buffer som kan betjene høye vintervedlikeholdsutgifter for november og desember. Utgiftene for denne perioden for i 2015 viste seg å være lave i forhold til et normalår.

2.3.2 Plan og utvikling

Driftsregnskapet for Plan/utvikling viser mindreforbruk på kr 560 000,-.

Driften ved enheten har forløpt som normalt, og enheten har full bemanning og sykefraværet er lavt. I tillegg til de fast ansatte har enheten prosjektmedarbeidere der lønnsutgiftene refunderes fra næringsfondet. For 2015 har dette utgjort ca. kr 600 000,-.

Mindreforbruket skriver seg fra merinntekt i forhold til budsjett. Inntektene kan variere fra år til år, da det beror på oppdragsmengde og type saker som kommer inn.

2.3.3 Eiendomsforvaltning

Eiendomsforvaltning er i 2015 ivaretatt av Fauske Eiendom KF som leverer eget regnskap med årsberetning.

2.4 Øvrige områder

Tabell 26 – Netto forbruk 2015 for Politikk og Rådmannens stab

	Regnskap	Budsjett	Avvik
	2015	2015	
Politikk	10 056 009	10 615 894	-559 885
Rådmannens stab	29 216 521	30 813 967	-1 597 446

2.4.1 Politikk

Politisk virksomhet hadde for regnskapsåret 2015 et mindreforbruk på kr 560 000,-.

Mindreforbruket er i hovedsak knyttet til formannskapetets disposisjonskonto og at det for enkelte utvalg er utbetalt mindre møtegodtgjørelser enn budsjettert.

2.4.2 Rådmannens stab

Rådmannens stab (uten Brukerkontoret) hadde for regnskapsåret 2015 et mindreforbruk på 1,6 mill. kr. Av dette utgjør mindreforbruk for Servicetorget 0,8 mill. kr og IT 0,5 mill. kr. For Servicetorget skyldes mindreforbruk for høyt budsjetterte pensjonsutgifter, samt et langtidsfravær som ikke ble fullt ut dekket opp av vikar. Når det gjelder IT er mindreforbruket relatert til datalisenser. Fakturering fra store selskap som Microsoft er vanskelig å budsjettere da beregningsnøklene stadig endres og tidspunkt for fakturering varierer. Derfor vil denne utgiften svinge en del fra år til år.